Rozkład materiału i plan dydaktyczny: OBLICZA GEOGRAFII 3, zakres rozszerzony

Nr lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych Uczeń:	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągania celów
I. Zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Polski					
1. 2.	Położenie i obszar Polski. Regiony fizycznogeograficzne	• położenie fizycznogeograficzne, matematyczne i geopolityczne Polski • konsekwencje położenia Polski • powierzchnia Polski • granice Polski • sąsiedzi Polski • wyłączna strefa ekonomiczna, wody terytorialne, morskie wody wewnętrzne • regiony fizycznogeograficzne Polski	• podaje cechy położenia fizycznogeograficznego Polski • przedstawia charakterystyczne cechy położenia matematycznego Polski i podaje współrzędne geograficzne najdalej wysuniętych punktów na podstawie mapy • podaje cechy położenia geopolitycznego Polski • ocenia konsekwencje położenia fizycznogeograficznego, matematycznego i geopolitycznego Polski • opisuje granice Polski i wymienia jej sąsiadów • przedstawia obszary morskie wchodzące w skład terytorium Polski • przedstawia podział Polski na regiony fizycznogeograficzne na podstawie mapy tematycznej	PP XIV.1	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy ogólnogeograficzne • analiza map ogólnogeograficznych Europy i Polski – cechy położenia fizycznogeograficznego Polski • analiza mapy ogólnogeograficznej – charakterystyczne cechy położenia matematycznego Polski i współrzędne geograficzne najdalej wysuniętych punktów • praca z tekstem podręcznika – cechy położenia geopolitycznego Polski • dyskusja dydaktyczna – konsekwencje położenia fizycznogeograficznego, matematycznego i geopolitycznego Polski • analiza mapy ogólnogeograficznej – charakterystyczne cechy terytorium Polski oraz jej granice na lądzie i na morzu • praca ze słownikiem geograficznym – wyłączna strefa ekonomiczna, wody terytorialne, morskie wody wewnętrzne • analiza mapy tematycznej – podział Polski na regiony fizycznogeograficzne
3. 4.	Budowa geologiczna Polski	• Polska na tle jednostek tektonicznych Europy • jednostki tektoniczne Polski • najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski	• przedstawia budowę geologiczną Polski na tle struktur geologicznych Europy • uzasadnia stwierdzenie, że Polska odznacza się skomplikowaną budową geologiczną • wymienia i opisuje jednostki tektoniczne występujące na obszarze Polski i regionu, w którym mieszka, na podstawie mapy • omawia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski na podstawie tabeli stratygraficznej	PP XIV.2	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapa tematyczna • tabele stratygraficzne • plansze dydaktyczne • praca z mapą tematyczną – budowa geologiczna Polski na tle struktur geologicznych Europy • dyskusja dydaktyczna – geologiczne położenie Polski na kontynencie europejskim • praca z mapą tematyczną – jednostki tektoniczne na obszarze Polski i regionu, w którym mieszka uczeń • analiza tabeli stratygraficznej – najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski

5.	Surowce mineralne Polski	• podział surowców mineralnych • formy złóż mineralnych • rozmieszczenie głównych surowców mineralnych Polski • gospodarcze znaczenie ważniejszych surowców mineralnych występujących w Polsce	• przedstawia podział surowców mineralnych • wyjaśnia uwarunkowania tworzenia się i występowania złóż mineralnych • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia surowców mineralnych w Polsce • wskazuje na mapie rozmieszczenie głównych surowców mineralnych Polski • omawia znaczenie gospodarcze głównych surowców mineralnych Polski	PP XIV.3	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapa tematyczna • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane surowcami mineralnymi Polski • plansze dydaktyczne • praca z tekstem podręcznika – podział surowców mineralnych • dyskusja dydaktyczna – geologiczne i klimatyczne uwarunkowania tworzenia się i występowania złóż mineralnych • dyskusja dydaktyczna – przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia surowców mineralnych w Polsce • analiza mapy tematycznej – rozmieszczenie głównych surowców mineralnych Polski • dyskusja dydaktyczna – przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia surowców mineralnych • dyskusja dydaktyczna – gospodarcze znaczenie ważniejszych surowców mineralnych występujących w Polsce
6. 7.	Ukształtowanie powierzchni Polski. Zlodowacenia	• cechy ukształtowania powierzchni Polski • krzywa hipsograficzna Polski • czynniki wpływające na ukształtowanie powierzchni Polski • pasy rzeźby terenu • zlodowacenia w Polsce i ich zasięg • krajobraz młodoglacjalny i krajobraz staroglacjalny • formy rzeźby polodowcowej i ich rozmieszczenie na obszarze Polski • wpływ klimatu peryglacjalnego na rzeźbę Polski	• podaje cechy ukształtowania powierzchni Polski • analizuje krzywą hipsograficzną Polski • wymienia czynniki wpływające na ukształtowanie powierzchni Polski • charakteryzuje pasy rzeźby terenu i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej • omawia zlodowacenia na obszarze Polski oraz ich zasięgi • podaje różnice między krajobrazem staroglacjalnym a krajobrazem młodoglacjalnym • wymienia formy rzeźby polodowcowej i omawia ich rozmieszczenie na obszarze Polski na podstawie mapy tematycznej • omawia wpływ klimatu peryglacjalnego na rzeźbę Polski	PP XIV.4 PR XIII.1 PR XIII.5	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapa tematyczna • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane ze środowiskiem przyrodniczym Polski • plansze dydaktyczne • praca z mapą ogólnogeograficzną – cechy ukształtowania powierzchni Polski • analiza krzywej hipsograficznej – charakterystyczne cechy ukształtowania pionowego powierzchni Polski • dyskusja dydaktyczna – czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski • praca z mapą ogólnogeograficzną Polski – pasowość rzeźby terenu Polski • analiza mapy tematycznej – zasięgi zlodowaceń na obszarze Polski • dyskusja dydaktyczna – wpływ zlodowaceń na rzeźbę powierzchni Polski • burza mózgów – różnice między krajobrazem staroglacjalnym a krajobrazem młodoglacjalnym • analiza mapy tematycznej – występowanie form polodowcowych na obszarze Polski • praca z tekstem podręcznika – procesy zachodzące na obszarach występowania klimatu peryglacjalnego

8. 9.	Klimat Polski	• cechy klimatu Polski • pory roku w Polsce • czynniki kształtujące klimat Polski • masy powietrza kształtujące pogodę w Polsce • zróżnicowanie klimatyczne Polski • zróżnicowanie przestrzenne temperatury powietrza, opadów atmosferycznych, okresu wegetacyjnego i wiatrów w Polsce • gospodarcze konsekwencje długości trwania okresu wegetacyjnego w Polsce • bryza dzienna i bryza nocna	• omawia cechy klimatu Polski na podstawie map klimatycznych i klimatogramów • wyjaśnia różnice między astronomicznymi, kalendarzowymi i klimatycznymi porami roku • charakteryzuje czynniki kształtujące klimat Polski na podstawie map i klimatogramów • przedstawia wpływ mas powietrza na pogodę w Polsce • analizuje zróżnicowanie klimatyczne Polski • omawia zróżnicowanie przestrzenne temperatury powietrza, opadów atmosferycznych, okresu wegetacyjnego i wiatrów w Polsce • ocenia gospodarcze konsekwencje długości trwania okresu wegetacyjnego w różnych regionach Polski • wyjaśnia mechanizm powstawania bryzy dziennej i bryzy nocnej	PP XIV.5 PP XIV.6	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapa tematyczna • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. *Świat w liczbach* • plansze dydaktyczne • analiza map klimatycznych – cechy klimatu Polski • burza mózgów – różnice między astronomicznymi, kalendarzowymi i klimatycznymi porami roku • analiza map tematycznych – czynniki kształtujące klimat Polski • praca z tekstem podręcznika – wpływ mas powietrza na pogodę w Polsce • dyskusja dydaktyczna – zróżnicowanie przestrzenne temperatury powietrza, opadów atmosferycznych, okresu wegetacyjnego i wiatrów w Polsce • dyskusja dydaktyczna – gospodarcze konsekwencje długości trwania okresu wegetacyjnego w różnych regionach Polski • praca z tekstem podręcznika – mechanizm powstawania bryzy dziennej i bryzy nocnej
10.	Zasoby wodne Polski. Sieć rzeczna	• zasoby wodne Polski • obszary nadwyżek i niedoborów wody w Polsce • przyczyny niedoborów wody w Polsce • cechy sieci rzecznej w Polsce • przyczyny i rodzaje powodzi w Polsce	• charakteryzuje zasoby wodne Polski • wskazuje obszary nadwyżek i niedoborów wody w Polsce • opisuje przyczyny niedoborów wody w Polsce • przedstawia cechy i zróżnicowanie sieci rzecznej Polski • podaje przyczyny powstawania powodzi w Polsce • wymienia rodzaje powodzi występujących w Polsce	PP XIV.7 PP XIV.9	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapa tematyczna • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane ze środowiskiem przyrodniczym Polski • plansze dydaktyczne • dyskusja dydaktyczna – zasoby wodne Polski • praca z tekstem podręcznika i mapą tematyczną – obszary nadwyżek i niedoborów wody w Polsce • mapa mentalna – przyczyny niedoboru wody w wybranych regionach Polski • dyskusja dydaktyczna – przykłady gospodarczych i społecznych konsekwencji niedoboru wody w Polsce • analiza map tematycznych – cechy i zróżnicowanie sieci rzecznej Polski • praca z mapą ogólnogeograficzną – obszary w Polsce o największej gęstości sieci rzecznej • praca z mapą ogólnogeograficzną – zlewiska i dorzecza głównych rzek Polski • dyskusja dydaktyczna – powodzie w Polsce, ich przyczyny i rodzaje

11.	Jeziora w Polsce	• rozmieszczenie jezior w Polsce • najmniejsze i największe jeziora w Polsce • typy genetyczne jezior w Polsce • znaczenie jezior • sztuczne zbiorniki wodne i ich funkcje	• opisuje rozmieszczenie jezior w Polsce • wskazuje na mapie najmniejsze i największe jeziora w Polsce • charakteryzuje główne typy genetyczne jezior Polski na wybranych przykładach • omawia znaczenie jezior w Polsce • przedstawia typy sztucznych zbiorników wodnych i podaje ich przykłady • wskazuje lokalizację największych sztucznych zbiorników w Polsce • omawia funkcje sztucznych zbiorników w Polsce	PP XIV.8	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapa ogólnogeograficzna Polski • praca z mapą ogólnogeograficzną Polski – przestrzenne rozmieszczenie jezior w Polsce • praca z mapą ogólnogeograficzną Polski – najmniejsze i największe jeziora w Polsce • praca z tekstem podręcznika – główne typy genetyczne jezior Polski na wybranych przykładach • praca z tekstem podręcznika – funkcje i rozmieszczenie sztucznych zbiorników na obszarze Polski • praca z tekstem podręcznika – przyrodnicze, społeczne i gospodarcze znaczenie jezior oraz sztucznych zbiorników wodnych w Polsce
12.	Środowisko przyrodnicze Morza Bałtyckiego	• echy Morza Bałtyckiego • inia brzegowa Morza Bałtyckiego i typy wybrzeży występujące w jej obrębie • eneza Morza Bałtyckiego • asolenie i temperatura wód Bałtyku • lora i fauna Bałtyku • tan środowiska Morza Bałtyckiego i formy jego ochrony	• przedstawia cechy Morza Bałtyckiego na podstawie mapy tematycznej • charakteryzuje linię brzegową i typy wybrzeży Morza Bałtyckiego • mawia genezę Morza Bałtyckiego na podstawie map tematycznych • omawia zróżnicowanie zasolenia i temperatury powierzchniowej warstwy wód Bałtyku • opisuje florę i faunę Bałtyku • przedstawia i ocenia stan środowiska przyrodniczego wód Bałtyku • omawia formy ochrony Morza Bałtyckiego	PP XVI.1	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapa ogólnogeograficzna • praca z mapą tematyczną – cechy Morza Bałtyckiego, linia brzegowa i typy wybrzeży występujące w jej w obrębie • analiza map tematycznych – geneza Morza Bałtyckiego • analiza mapy tematycznej – właściwości fizyczne Morza Bałtyckiego: zasolenie i temperatura wód • dyskusja dydaktyczna – czynniki wpływające na temperaturę wód powierzchniowych Morza Bałtyckiego • praca z tekstem podręcznika – flora i fauna Bałtyku • praca z materiałem źródłowym – stan środowiska przyrodniczego wód Bałtyku • praca z tekstem podręcznika – formy ochrony Morza Bałtyckiego
13.	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału *Zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Polski* Test sprawdzający (Generator testów i sprawdzianów)				
II. Związki między elementami środowiska					

14. 15.	Zróżnicowanie środowiska Tatr	• położenie i obszar Tatr • podział Tatr • budowa geologiczna Tatr • wpływ procesów zewnętrznych na rzeźbę Tatr • formy rzeźby wysokogórskiej • wody powierzchniowe w Tatrach • odrębność klimatyczna Tatr • piętra klimatyczno-roślinne w Tatrach • świat zwierząt w Tatrach • działalność człowieka w Tatrach	• opisuje położenie i obszar Tatr • przedstawia podział Tatr na podstawie mapy • omawia budowę geologiczną Tatr na podstawie schematu • omawia wpływ procesów zewnętrznych na rzeźbę Tatr • charakteryzuje formy rzeźby wysokogórskiej na podstawie infografiki • przedstawia formy krasu powierzchniowego i podziemnego w Tatrach • opisuje wody powierzchniowe w Tatrach • omawia czynniki wpływające na odrębność klimatyczną Tatr • charakteryzuje piętra klimatyczno-roślinne w Tatrach na podstawie schematu • opisuje świat zwierząt w Tatrach • charakteryzuje działalność człowieka w Tatrach • porównuje środowisko Tatr Wysokich ze środowiskiem Tatr Zachodnich	PR XIII.1 PR XIII.2	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne i mapa ogólnogeograficzna • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane ze środowiskiem przyrodniczym wybranych regionów Polski • praca z mapą ogólnogeograficzną – położenie i obszar Tatr • praca z mapą tematyczną – podział Tatr • analiza schematu – budowa geologiczna Tatr • dyskusja dydaktyczna – wpływ procesów zewnętrznych na rzeźbę Tatr • praca z tekstem podręcznika – formy krasu powierzchniowego i podziemnego w Tatrach • analiza infografiki – formy rzeźby wysokogórskiej • praca z mapą tematyczną – wody powierzchniowe w Tatrach • dyskusja dydaktyczna – czynniki wpływające na odrębność klimatyczną Tatr • analiza schematu – piętra klimatyczno-roślinne w Tatrach • portfolio – świat zwierząt w Tatrach • mapa mentalna – porównanie środowiska Tatr Wysokich ze środowiskiem Tatr Zachodnich • dyskusja dydaktyczna – działalność człowieka w Tatrach
16. 17.	Charakterystyka środowiska Sudetów, Bieszczad i Gór Świętokrzyskich	• cechy krajobrazu gór średnich i niskich • Bieszczady – góry fałdowe (budowa geologiczna) • fauna i flora Bieszczad • wody powierzchniowe Bieszczad • Sudety – góry zrębowe (budowa geologiczna) • klimat i roślinność Sudetów • sieć rzeczna Sudetów • podział Sudetów • Góry Świętokrzyskie – góry niskie • cechy środowiska geograficznego Gór Świętokrzyskich	• podaje cechy krajobrazu gór średnich i niskich • omawia budowę geologiczną Bieszczad jako przykładu gór fałdowych • omawia florę i faunę Bieszczad • charakteryzuje wody powierzchniowe Bieszczad • omawia budowę geologiczną Sudetów jako przykładu gór zrębowych • wymienia cechy klimatu górskiego w Sudetach • podaje charakterystyczne cechy sieci rzecznej w Sudetach • przedstawia podział Sudetów na podstawie mapy ogólnogeograficznej • charakteryzuje krajobraz gór niskich • omawia cechy środowiska geograficznego Gór Świętokrzyskich	PR XIII.1 PR XIII.3	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne i mapa ogólnogeograficzna • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane ze środowiskiem przyrodniczym wybranych regionów Polski • dyskusja dydaktyczna – cechy krajobrazu gór średnich i niskich • analiza mapy geologicznej – budowa geologiczna Bieszczad jako przykładu gór fałdowych • mapa mentalna – flora i fauna Bieszczad • analiza mapy geologicznej – budowa geologiczna Sudetów jako przykładu gór zrębowych • dyskusja dydaktyczna – cechy klimatu górskiego w Sudetach • analiza schematu – granice pięter klimatyczno-roślinnych w Sudetach • analiza mapy ogólnogeograficznej – charakterystyczne cechy sieci rzecznej w Sudetach • analiza mapy ogólnogeograficznej – podział Sudetów • praca z tekstem podręcznika – krajobraz gór niskich • dyskusja dydaktyczna – cechy środowiska geograficznego Gór Świętokrzyskich

18. 19.	Wpływ budowy geologicznej na środowisko wyżyn	• położenie i obszar pasa wyżyn • dzieje geologiczne pasa wyżyn • zróżnicowanie środowiska przyrodniczego pasa wyżyn	• opisuje położenie i obszar pasa wyżyn • omawia dzieje geologiczne wyżyn na podstawie map tematycznych • opisuje środowisko przyrodnicze Wyżyny Śląskiej • omawia rzeźbę krasową Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • charakteryzuje najważniejsze cechy środowiska Niecki Nidziańskiej • charakteryzuje cechy rzeźby Wyżyny Lubelskiej i Roztocza • wykazuje związki i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego wyżyn • omawia wpływ czynników przyrodniczych na działalność gospodarczą człowieka w pasie wyżyn	PR XIII.1 PR XIII.4	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne i mapa ogólnogeograficzna • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane ze środowiskiem przyrodniczym wybranych regionów Polski • praca z mapą ogólnogeograficzną – położenie i obszar pasa wyżyn • analiza mapy tematycznej – dzieje geologiczne wyżyn • dyskusja dydaktyczna – środowisko przyrodnicze Wyżyny Śląskiej • praca z podręcznikiem – rzeźba krasowa Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • dyskusja dydaktyczna – najważniejsze cechy środowiska Niecki Nidziańskiej • dyskusja dydaktyczna – cechy rzeźby Wyżyny Lubelskiej i Roztocza • dyskusja dydaktyczna – związki i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego wyżyn • portfolio – wpływ czynników przyrodniczych na działalność gospodarczą człowieka w pasie wyżyn
20. 21.	Wpływ zlodowaceń na środowisko nizin	• położenie i obszar nizin • wpływ zlodowaceń na środowisko przyrodnicze nizin • budowa geologiczna nizin a występowanie surowców mineralnych i wód głębinowych • wody powierzchniowe nizin • zróżnicowanie klimatyczne nizin • użytkowanie terenu w pasie nizin i występująca tam roślinność	• opisuje położenie i podział nizin na podstawie mapy ogólnogeograficznej • przedstawia utwory powierzchniowe i rzeźbę nizin • charakteryzuje cechy środowiska przyrodniczego nizin • omawia wpływ budowy geologicznej nizin na występowanie surowców mineralnych i wód głębinowych • omawia cechy wód powierzchniowych nizin • charakteryzuje zróżnicowanie klimatyczne nizin • omawia użytkowanie terenu w pasie nizin i występującą tam roślinność • podaje główne cechy krajobrazu nizin na przykładzie Niziny Śląskiej	PR XIII.1 PR XIII.5	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne i mapa ogólnogeograficzna • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane ze środowiskiem przyrodniczym wybranych regionów Polski • praca z mapą ogólnogeograficzną – położenie i obszar nizin • dyskusja dydaktyczna – utwory polodowcowe i rzeźba nizin • dyskusja dydaktyczna – cechy środowiska przyrodniczego nizin • analiza porównawcza – krajobraz Niziny Mazowieckiej a krajobraz Niziny Południowowielkopolskiej • praca z tekstem podręcznika – wpływ budowy geologicznej nizin na występowanie surowców mineralnych i wód głębinowych • praca z mapą ogólnogeograficzną – cechy wód powierzchniowych nizin • praca z tekstem podręcznika – zróżnicowanie klimatyczne nizin • praca z tekstem podręcznika – użytkowanie terenu w pasie nizin i występująca tam roślinność

22. 23.	Wpływ zlodowaceń na środowisko pojezierzy	• granice i podział pojezierzy • cechy środowiska przyrodniczego pojezierzy • wpływ lądolodu na krajobraz pojezierzy • cechy rzeźby młodoglacjalnej w pasie pojezierzy • wody powierzchniowe w pasie pojezierzy • warunki klimatyczne • gleby, roślinność i użytkowanie terenu na pojezierzach	• omawia granice i podział pojezierzy • przedstawia cechy środowiska przyrodniczego pojezierzy • omawia zlodowacenia na obszarze pojezierzy • omawia wpływ lądolodu na krajobraz pojezierzy • opisuje formy rzeźby młodoglacjalnej pasa pojezierzy na podstawie infografiki • omawia cechy wód powierzchniowych pasa pojezierzy na podstawie mapy ogólnogeograficznej • omawia najważniejsze cechy klimatu pasa pojezierzy • omawia gleby i roślinność pasa pojezierzy • charakteryzuje użytkowanie terenu na pojezierzach	PR XIII.1 PR XIII.5	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne i mapa ogólnogeograficzna • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane ze środowiskiem przyrodniczym wybranych regionów Polski • praca z mapą ogólnogeograficzną – granice i podział pojezierzy • praca z tekstem podręcznika – cechy środowiska przyrodniczego pojezierzy • praca z tekstem podręcznika – zlodowacenia na obszarze pojezierzy • dyskusja dydaktyczna – wpływ lądolodu na krajobraz pojezierzy • analiza schematu – cechy rzeźby młodoglacjalnej w pasie pojezierzy • analiza mapy ogólnogeograficznej – cechy wód powierzchniowych pasa pojezierzy • analiza map tematycznych – cechy klimatyczne pasa pojezierzy • analiza map tematycznych – gleby i roślinność pasa pojezierzy • analiza map tematycznych – użytkowanie terenu na pojezierzach
24. 25.	Zróżnicowanie rzeźby pobrzeży Bałtyku	• granice pasa pobrzeży • różnorodność krajobrazów pobrzeży • podział pobrzeży i charakterystyka głównych regionów tego pasa • rzeźba polskiego wybrzeża • typy wybrzeży (wybrzeże niskie i wybrzeże wysokie) • powstawanie mierzei i klifu • klimat pobrzeży • Żuławy Wiślane • wody powierzchniowe • działalność człowieka w pasie pobrzeży	• omawia przebieg granic pasa pobrzeży • prezentuje zróżnicowanie krajobrazowe pobrzeży • omawia podział pobrzeży i zróżnicowanie rzeźby tego pasa • opisuje przebieg linii brzegowej • wymienia charakterystyczne cechy wybrzeży niskich i wybrzeży wysokich • omawia powstawanie mierzei i klifu na podstawie schematów • opisuje wpływ Bałtyku na klimat pobrzeży • opisuje etapy powstawania delty Wisły na obszarze Żuław Wiślanych • omawia wody powierzchniowe pasa pobrzeży • omawia wpływ środowiska przyrodniczego na gospodarowanie w pasie pobrzeży	PR XIII.1 PR XIII.6 PR XIII.7	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne i mapa ogólnogeograficzna • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane ze środowiskiem przyrodniczym wybranych regionów Polski • praca z mapą ogólnogeograficzną – granice pasa pobrzeży • praca z mapą ogólnogeograficzną – podział pobrzeży • dyskusja dydaktyczna – zróżnicowanie rzeźby pobrzeży Bałtyku • dyskusja dydaktyczna – charakterystyczne cechy rzeźby polskiego wybrzeża • praca z mapą tematyczną – charakterystyczne cechy wybrzeży niskich i wybrzeży wysokich • analiza schematów – powstawanie mierzei i klifu • dyskusja dydaktyczna – wpływ Bałtyku na klimat pobrzeży • analiza schematu – etapy powstawania delty Wisły na obszarze Żuław Wiślanych • analiza mapy ogólnogeograficznej – wody powierzchniowe pasa pobrzeży • mapa mentalna – wpływ środowiska przyrodniczego na gospodarowanie w pasie pobrzeży
26.	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału *Związki między elementami środowiska* Test sprawdzający (Generator testów i sprawdzianów)				
III. Krajobrazy Polski					

27.	Zróżnicowanie krajobrazów	• krajobraz i jego elementy • podział krajobrazów ze względu na czynnik, który w największym stopniu wpłynął na ich wygląd • krajobraz harmonijny i jego cechy • podział krajobrazów ze względu na rzeźbę terenu • funkcje krajobrazów • zagrożenia, ochrona i stan zachowania krajobrazów	• wyjaśnia pojęcie krajobrazu • wymienia elementy krajobrazu • podaje czynniki wpływające na wygląd krajobrazu • wyjaśnia, czym są krajobrazy przyrodnicze i krajobrazy kulturowe • podaje przykłady krajobrazów wyróżnionych ze względu na stopień przekształcenia środowiska • porównuje krajobrazy przyrodnicze z krajobrazami kulturowymi • omawia cechy krajobrazu harmonijnego • przedstawia podział krajobrazów ze względu na rzeźbę terenu • charakteryzuje funkcje krajobrazów • przedstawia zagrożenia krajobrazów oraz działania człowieka na rzecz ich ochrony	PR XIV.1 PR XIV.2 PR XIV.3	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • praca ze słownikiem geograficznym i dyskusja dydaktyczna – krajobraz, elementy krajobrazu • praca z tekstem podręcznika – czynniki wpływające na wygląd krajobrazu • dyskusja dydaktyczna – przykłady krajobrazów wyróżnionych ze względu na stopień przekształcenia środowiska • dyskusja dydaktyczna – porównanie krajobrazów przyrodniczych z krajobrazami kulturowymi • praca z tekstem podręcznika – cechy krajobrazu harmonijnego • praca z tekstem podręcznika – podział krajobrazów ze względu na rzeźbę terenu • dyskusja dydaktyczna – funkcje krajobrazów • portfolio – zagrożenia krajobrazów oraz działania człowieka na rzecz ich ochrony
28.	Krajobrazy przyrodnicze	• krajobrazy przyrodnicze • typy krajobrazów przyrodniczych i ich cechy • podtypy krajobrazów przyrodniczych	• wyjaśnia, czym są krajobrazy przyrodnicze • wymienia typy krajobrazów przyrodniczych występujące w Polsce (krajobrazy wód powierzchniowych, krajobrazy bagienno-łąkowe, krajobrazy leśne, krajobrazy murawowe, krajobrazy górskie występujące ponad górną granicą lasów) i podaje ich cechy • charakteryzuje wybrane typy i podtypy krajobrazów przyrodniczych	PR XIV.1 PR XIV.2 PR XIV.3	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie • praca ze słownikiem geograficznym – krajobrazy przyrodnicze • praca z tekstem podręcznika i dyskusja dydaktyczna – typy krajobrazów przyrodniczych (krajobrazy wód powierzchniowych, krajobrazy bagienno-łąkowe, krajobrazy leśne, krajobrazy murawowe, krajobrazy górskie występujące ponad górną granicą lasów) i ich cechy • dyskusja dydaktyczna – charakterystyka wybranych typów i podtypów krajobrazów przyrodniczych
29.	Krajobrazy kulturowe	• krajobrazy kulturowe • cechy krajobrazów kulturowych • typy krajobrazów kulturowych • krajobrazy przyrodniczo-kulturowe	• wyjaśnia, czym są krajobrazy kulturowe • wymienia typy krajobrazów kulturowych i podaje ich charakterystyczne cechy • charakteryzuje wybrane krajobrazy kulturowe (krajobrazy wiejskie, krajobrazy podmiejskie i rezydencjalne, krajobrazy małomiasteczkowe, krajobrazy wielkomiejskie, krajobrazy przemysłowe, krajobrazy górnicze, krajobrazy komunikacyjne) • wymienia typy krajobrazów kulturowych występujące w regionie, w którym mieszka	PR XIV.1 PR XIV.2 PR XIV.3 PR XIV.4	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie • praca ze słownikiem geograficznym – krajobrazy kulturowe • praca z tekstem podręcznika – typy krajobrazów kulturowych i ich charakterystyczne cechy • portfolio – wybrane krajobrazy kulturowe (krajobrazy wiejskie, krajobrazy podmiejskie i rezydencjalne, krajobrazy małomiasteczkowe, krajobrazy wielkomiejskie, krajobrazy przemysłowe, krajobrazy górnicze, krajobrazy komunikacyjne) • burza mózgów – typy krajobrazów kulturowych występujące w regionie, w którym mieszka uczeń

30.	Promocja i ochrona walorów krajobrazów Polski	• krajoznawstwo • promocja walorów krajobrazowych • organizacje krajoznawcze w Polsce • system promocji turystycznej Polski w kraju i za granicą • ochrona walorów krajobrazowych	• wyjaśnia pojęcie krajoznawstwa • przedstawia działania podejmowane w ramach promocji walorów krajobrazowych • wymienia organizacje krajoznawcze w Polsce i podaje ich główne cele • omawia system promocji turystycznej Polski w kraju i za granicą na podstawie schematu • wymienia najważniejsze działania Polskiej Organizacji Turystycznej • wyjaśnia, na czym polega ochrona walorów krajobrazowych i podaje przykłady działań podejmowanych w jej ramach	PR XIV.4 PR XIV.5 PR XIV.6	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie • praca ze słownikiem geograficznym – krajoznawstwo • dyskusja dydaktyczna – promocja walorów krajobrazowych • praca z tekstem podręcznika – organizacje krajoznawcze w Polsce i ich główne cele • analiza schematu – system promocji turystycznej Polski w kraju i za granicą • praca z tekstem podręcznika – najważniejsze zadania Polskiej Organizacji Turystycznej • dyskusja dydaktyczna – ochrona walorów krajobrazowych i przykłady działań podejmowanych w jej ramach
31.	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału *Krajobrazy Polski* Test sprawdzający (Generator testów i sprawdzianów)				
IV. Ludność i urbanizacja w Polsce					
32.	Liczba ludności Polski i jej zmiany	• zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej • wskaźnik dynamiki zmian liczby ludności Polski • podział administracyjny Polski • regionalne zróżnicowanie dynamiki zmian liczby ludności • prognozy demograficzne • skutki depopulacji	• opisuje zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej na podstawie danych statystycznych • oblicza wskaźnik dynamiki zmian liczby ludności Polski • analizuje trójstopniowy podział administracyjny Polski na podstawie map • omawia regionalne zróżnicowanie dynamiki zmian liczby ludności Polski na podstawie danych statystycznych • analizuje prognozy demograficzne na podstawie mapy tematycznej • przedstawia skutki depopulacji w Polsce • proponuje działania przeciwdziałające depopulacji w Polsce	PP XV.3	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. *Świat w liczbach* • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane z potencjałem ludnościowym Polski • analiza danych statystycznych – zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej • ćwiczenia obliczeniowe – wskaźnik dynamiki zmian liczby ludności Polski • analiza map – trójstopniowy podział administracyjny Polski • praca z danymi statystycznymi – regionalne zróżnicowanie dynamiki zmian liczby ludności Polski • praca z mapą tematyczną – prognozy demograficzne • dyskusja dydaktyczna – skutki depopulacji w Polsce • burza mózgów – propozycje działań przeciwdziałających depopulacji w Polsce

33. 34.	Struktura demograficzna ludności Polski	• przyrost naturalny ludności Polski i jego zmiany • współczynnik przyrostu naturalnego • przestrzenne zróżnicowanie przyrostu naturalnego • zachowania prokreacyjne Polaków i ich przestrzenne zróżnicowanie • wpływ uwarunkowań społeczno-kulturowych na zachowania prokreacyjne Polaków • wpływ uwarunkowań polityki prorodzinnej państwa na zachowania prokreacyjne Polaków • struktura ludności według wieku • wskaźnik starości demograficznej • struktura ludności według płci • współczynnik feminizacji • piramida płci i wieku ludności Polski • wpływ współczesnych przemian demograficznych w Polsce na rozwój społeczno-gospodarczy kraju	• podaje przyczyny zmian przyrostu naturalnego ludności Polski od II wojny światowej • oblicza współczynnik przyrostu naturalnego • analizuje zmiany współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce na podstawie wykresu • omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego na podstawie mapy tematycznej • omawia przestrzenne zróżnicowanie zachowań prokreacyjnych Polaków • analizuje zmiany współczynnika dzietności w Polsce i jego zróżnicowanie przestrzenne na podstawie mapy i wykresu • wykazuje wpływ uwarunkowań społeczno-kulturowych na zachowania prokreacyjne Polaków • przedstawia działania państwa podejmowane w ramach polityki prorodzinnej i ich wpływ na zachowania prokreacyjne Polaków • omawia strukturę ludności według wieku na podstawie wykresu • przedstawia przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika starości demograficznej • podaje przyczyny starzenia się polskiego społeczeństwa • analizuje strukturę ludności według płci • przedstawia zróżnicowanie współczynnika feminizacji w wybranych grupach wiekowych w całej Polsce i w poszczególnych województwach na podstawie mapy i wykresu • oblicza współczynnik feminizacji • charakteryzuje strukturę ludności Polski według płci i wieku na podstawie danych statystycznych • wyjaśnia zmiany kształtu piramidy wieku i płci ludności Polski w wybranym przedziale czasowym • wyjaśnia wpływ współczesnych przemian demograficznych w Polsce na rozwój społeczno-gospodarczy kraju	PP XV.2 PP XV.3	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. *Świat w liczbach* • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane z potencjałem ludnościowym Polski • dyskusja dydaktyczna – przyczyny zmian przyrostu naturalnego ludności Polski od II wojny światowej • ćwiczenia obliczeniowe – współczynnik przyrostu naturalnego • analiza wykresu – współczynnik przyrostu naturalnego w Polsce • analiza mapy tematycznej – przestrzenne zróżnicowanie przyrostu naturalnego • analiza mapy tematycznej i wykresu – współczynnik dzietności w Polsce • dyskusja dydaktyczna – wpływ uwarunkowań społeczno-kulturowych na zachowania prokreacyjne Polaków • praca z tekstem podręcznika – działania rządu podejmowane w ramach polityki prorodzinnej i ich wpływ na zachowania prokreacyjne Polaków • analiza wykresu – struktura ludności według wieku • praca z mapą tematyczną – przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika starości demograficznej • dyskusja dydaktyczna – przyczyny starzenia się polskiego społeczeństwa • analiza danych statystycznych – struktura ludności według płci • analiza wykresu i mapy tematycznej – zróżnicowanie współczynnika feminizacji w wybranych grupach wiekowych w całej Polsce i w poszczególnych województwach • ćwiczenia obliczeniowe – współczynnik feminizacji • analiza danych statystycznych – struktura ludności Polski według płci i wieku • dyskusja dydaktyczna – zmiany kształtu piramidy wieku i płci ludności Polski w wybranym przedziale czasowym • portfolio – wpływ współczesnych przemian demograficznych w Polsce na rozwój społeczno-gospodarczy kraju

35.	Rozmieszczenie ludności w Polsce	• rozmieszczenie ludności w Polsce • wskaźnik gęstości zaludnienia • czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce • skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce	• omawia prawidłowości w rozmieszczeniu ludności w Polsce • oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia • wskazuje na mapie przedstawiającej gęstość zaludnienia w Polsce regiony silnie i słabo zaludnione • analizuje wpływ czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na rozmieszczenie ludności w Polsce na podstawie map tematycznych • wyjaśnia przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce • omawia skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce	PP XV.1	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. *Świat w liczbach* • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane z potencjałem ludnościowym Polski • dyskusja dydaktyczna – prawidłowości w rozmieszczeniu ludności w Polsce • ćwiczenia obliczeniowe – wskaźnik gęstości zaludnienia • analiza mapy gęstości zaludnienia – regiony silnie i słabo zaludnione w Polsce • analiza map tematycznych – wpływ czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na rozmieszczenie ludności w Polsce • dyskusja dydaktyczna – przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce • dyskusja dydaktyczna – skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce
36. 37.	Migracje	• przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce • zróżnicowanie przestrzenne salda migracji wewnętrznych w Polsce • przyczyny migracji zagranicznych • najnowsza fala migracji zagranicznych Polaków • główne motywy migracji Polaków na początku XXI w. • imigracja do Polski • sytuacja migracyjna w regionie, w którym mieszka uczeń • przyrost rzeczywisty ludności Polski • współczynnik przyrostu rzeczywistego • Polacy na świecie	• omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce • przedstawia zróżnicowanie przestrzenne salda migracji wewnętrznych w Polsce na podstawie mapy • omawia przyczyny migracji zagranicznych w Polsce • podaje kierunki najnowszej fali migracji zagranicznych Polaków • przedstawia główne motywy migracji Polaków na początku XXI w. • podaje główne kierunki współczesnych migracji Polaków i wielkość ruchów migracyjnych • omawia wielkość migracji zagranicznych na pobyt stały w Polsce na podstawie wykresu • przedstawia sytuację migracyjną w swoim regionie na podstawie dostępnych źródeł informacji • analizuje przyrost rzeczywisty ludności Polski i jego składowe na podstawie wykresu • oblicza współczynnik przyrostu rzeczywistego • charakteryzuje rozmieszczenie Polonii na świecie	PP XV.4	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. *Świat w liczbach* • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane z potencjałem ludnościowym Polski • dyskusja dydaktyczna – przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce • analiza mapy tematycznej – zróżnicowanie przestrzenne salda migracji wewnętrznych w Polsce • dyskusja dydaktyczna – przyczyny migracji zagranicznych • dyskusja dydaktyczna i analiza danych statystycznych – główne kierunki współczesnych migracji Polaków i wielkość ruchów migracyjnych • praca z tekstem podręcznika – główne motywy migracji Polaków na początku XXI w. • analiza wykresu – wielkość migracji zagranicznych na pobyt stały w Polsce • praca ze źródłami informacji – sytuacja migracyjna w regionie, w którym mieszka uczeń • analiza wykresu – przyrost rzeczywisty ludności Polski i jego składowe • ćwiczenia obliczeniowe – współczynnik przyrostu rzeczywistego • praca z mapą – rozmieszczenie Polonii na świecie

38.	Zróżnicowanie etnograficzne ludności Polski	• mniejszości narodowe w Polsce • mniejszości etniczne w Polsce • współczesna struktura narodowo-etniczna w Polsce • grupy etnograficzne w Polsce • przyczyny niewielkiego zróżnicowania narodowo-etnicznego ludności Polski	• wyjaśnia różnice między mniejszością narodową a mniejszością etniczną • wymienia mniejszości narodowe w Polsce • charakteryzuje mniejszości etniczne w Polsce • przedstawia przestrzenne zróżnicowanie rozmieszczenia przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych Polsce • przedstawia współczesną strukturę narodowo-etniczną Polski na podstawie danych ze spisu powszechnego przeprowadzonego w 2011 r. • charakteryzuje przyczyny zróżnicowania etnograficznego ludności Polski • wymienia wybrane regiony etnograficzne w Polsce • charakteryzuje wybrane grupy etnograficzne w Polsce • podaje przyczyny niewielkiego zróżnicowania narodowo-etnicznego ludności Polski	PR XV.1	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. *Świat w liczbach* • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery związane ze zróżnicowaniem etnicznym i etnograficznym ludności Polski • analiza wykresu – mniejszości narodowe w Polsce • praca z tekstem podręcznika – mniejszości etniczne w Polsce • dyskusja dydaktyczna – przestrzenne zróżnicowanie mniejszości narodowych i etnicznych Polsce • analiza danych statystycznych – współczesna struktura narodowo-etniczna Polski • dyskusja dydaktyczna – przyczyny zróżnicowania etnograficznego ludności Polski • burza mózgów – regiony etnograficzne w Polsce • praca z tekstem podręcznika – wybrane grupy etnograficzne w Polsce • dyskusja dydaktyczna – przyczyny niewielkiego zróżnicowania narodowo-etnicznego ludności Polski

39. 40.	Rynek pracy w Polsce	• ekonomiczne grupy wieku • aktywność ekonomiczna ludności • mierniki poziomu aktywności zawodowej ludności Polski • współczynnik aktywności zawodowej • wskaźnik zatrudnienia • zatrudnienie w sektorach gospodarki • formy zatrudnienia w Polsce • struktura zatrudnienia w Polsce • podaż pracy i popyt na pracę • wynagrodzenia • bezrobocie w Polsce	• wyróżnia ekonomiczne grupy wiekowe ludności • analizuje strukturę ludności Polski według aktywności ekonomicznej na podstawie danych statystycznych • wymienia mierniki poziomu aktywności zawodowej ludności Polski • wyjaśnia pojęcie współczynnika aktywności zawodowej • porównuje wartości współczynnika aktywności zawodowej, wskaźnika zatrudnienia i stopy bezrobocia w Polsce z wartościami tych wskaźników w wybranych krajach UE • charakteryzuje zatrudnienie w głównych sektorach gospodarki • omawia formy zatrudnienia w Polsce • analizuje zmiany struktury zatrudnienia w Polsce na podstawie danych statystycznych • wyjaśnia przyczyny zmian w strukturze zatrudnienia w Polsce • analizuje zróżnicowanie struktury zatrudnienia w Polsce na podstawie mapy • omawia czynniki kształtujące podaż pracy i popyt na pracę • przedstawia rozkład wysokości wynagrodzeń brutto w Polsce na podstawie wykresu i mapy tematycznej • podaje przykłady przyczyn i skutków bezrobocia w Polsce • analizuje zróżnicowanie stopy bezrobocia w Polsce na podstawie mapy	PP XV.5	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. *Świat w liczbach* • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane z sytuacją demograficzną i gospodarczą w Polsce • burza mózgów – ekonomiczne grupy wiekowe ludności • analiza danych statystycznych – struktura ludności Polski według aktywności ekonomicznej • praca z tekstem podręcznika – mierniki poziomu aktywności zawodowej ludności Polski • praca ze słownikiem geograficznym – współczynnik aktywności zawodowej • analiza porównawcza – współczynnik aktywności zawodowej, wskaźnik zatrudnienia i stopa bezrobocia w Polsce a wartości tych wskaźników w wybranych krajach UE • praca z tekstem podręcznika – zatrudnienie w głównych sektorach gospodarki • burza mózgów – formy zatrudnienia w Polsce • analiza danych statystycznych – zmiany struktury zatrudnienia w Polsce • analiza mapy – zróżnicowanie przestrzenne struktury zatrudnienia w Polsce • dyskusja dydaktyczna – przyczyny zmian w strukturze zatrudnienia ludności Polski • burza mózgów – czynniki kształtujące podaż pracy i popyt na pracę • analiza wykresu i mapy tematycznej – rozkład wysokości wynagrodzeń brutto w Polsce • portfolio – przyczyny i skutki bezrobocia w Polsce • analiza mapy tematycznej – stopa bezrobocia w Polsce

41.	Zróżnicowanie poziomu życia ludności Polski	• poziom życia ludności • porównywanie poziomu życia ludności • regionalne zróżnicowanie poziomu życia w Polsce • subiektywny wskaźnik poziomu zadowolenia z życia (jakość życia) • ubóstwo • regionalne zróżnicowanie pomocy społecznej • partycypacja społeczna a jakość życia	• wymienia wskaźniki dotyczące oceny poziomu życia ludności • porównuje poziom życia ludności w Polsce z poziomem życia w innych krajach na podstawie dostępnych źródeł informacji • omawia regionalne zróżnicowanie poziomu życia w Polsce na podstawie map tematycznych • porównuje subiektywny wskaźnik poziomu zadowolenia z życia w miastach i na wsi na podstawie danych statystycznych • wyjaśnia przyczyny ubóstwa w Polsce • wymienia wskaźniki ubóstwa w Polsce • opisuje działania władz państwa mające na celu przeciwdziałanie ubóstwu lub ograniczanie jego rozmiarów • ocenia regionalne zróżnicowanie pomocy społecznej w Polsce na podstawie mapy • wyjaśnia wpływ partycypacji społecznej na jakość życia	PR XV.2 PR XV.7 PR XV.9 PR XV.10	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. *Świat w liczbach* • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane z potencjałem ludnościowym Polski • burza mózgów – wskaźniki dotyczące oceny poziomu życia ludności • praca ze źródłami informacji – porównanie poziomu życia ludności w Polsce z poziomem życia ludności w innych krajach • analiza map tematycznych – regionalne zróżnicowanie poziomu życia w Polsce • analiza danych statystycznych – porównanie wskaźnika poziomu zadowolenia z życia w miastach i na wsi • dyskusja dydaktyczna – przyczyny ubóstwa w Polsce • praca z tekstem podręcznika – wskaźniki ubóstwa w Polsce • analiza danych statystycznych i map – regionalne zróżnicowanie ubóstwa w Polsce • praca z tekstem podręcznika – działania władz państwa mające na celu przeciwdziałanie ubóstwu lub ograniczanie jego rozmiarów • analiza mapy tematycznej – regionalne zróżnicowanie pomocy społecznej w Polsce • burza mózgów – wpływ partycypacji społecznej na jakość życia
42. 43.	Preferencje wyborcze Polaków	• demokratyczne wybory w Polsce • referenda ogólnokrajowe i lokalne • frekwencja wyborcza w Polsce • przestrzenne zróżnicowanie frekwencji wyborczej w Polsce • główne opcje polityczne • preferencje wyborcze Polaków • preferencje w wyborach lokalnych • przestrzenne zróżnicowanie wyników wyborów parlamentarnych w 2019 r.	• wymienia organy władzy publicznej wybierane w demokratycznych wyborach w Polsce • wyjaśnia różnice między referendami ogólnokrajowymi a referendami lokalnymi • analizuje frekwencję wyborczą w Polsce na podstawie wykresu • omawia przestrzenne zróżnicowanie frekwencji wyborczej w Polsce na podstawie map • wymienia główne opcje polityczne w Polsce • wymienia przyczyny zróżnicowania przestrzennego preferencji wyborczych Polaków • przedstawia preferencje Polaków w wyborach lokalnych na podstawie wykresu • analizuje przestrzenne zróżnicowanie wyników wyborów parlamentarnych w 2019 r. • analizuje wyniki wyborów w swoim regionie na podstawie danych PKW • porównuje frekwencję i wyniki ostatnich wyborów do Sejmu RP w swoim regionie z wynikami w całej Polsce	PR XV.8 PR XV.9	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. *Świat w liczbach* • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery związane z wyborami w Polsce • burza mózgów – organy władzy publicznej wybierane w demokratycznych wyborach w Polsce • dyskusja dydaktyczna – różnice między referendami ogólnokrajowymi a referendami lokalnymi • analiza wykresu – frekwencja wyborcza w Polsce • analiza mapy tematycznej – przestrzenne zróżnicowanie frekwencji wyborczej w Polsce • burza mózgów – główne opcje polityczne w Polsce • dyskusja dydaktyczna – przyczyny zróżnicowania przestrzennego preferencji wyborczych Polaków • analiza wykresu – preferencje Polaków w wyborach lokalnych • analiza mapy tematycznej – przestrzenne zróżnicowanie wyników wyborów parlamentarnych w 2019 r. • analiza danych PKW – wyniki wyborów w regionie, w którym mieszka uczeń • analiza porównawcza – frekwencja i wyniki ostatnich wyborów do Sejmu RP w regionie, w którym mieszka uczeń, a frekwencja i wyniki w całej Polsce

44. 45.	Urbanizacja i miejska sieć osadnicza w Polsce	• rozwój miejskiej sieci osadniczej • uwarunkowania procesów urbanizacyjnych • przestrzenne zróżnicowanie procesów urbanizacyjnych • poziom urbanizacji i jego przestrzenne zróżnicowanie w Polsce • wielkość i rozmieszczenie miast w Polsce • funkcje polskich miast • zespoły miejskie – aglomeracje monocentryczne i aglomeracje policentryczne • fizjonomia polskich miast • *smart cities* – inteligentne miasta	• charakteryzuje rozwój miejskiej sieci osadniczej • wyjaśnia uwarunkowania współczesnych procesów urbanizacyjnych w Polsce • określa wpływ przemian społeczno-gospodarczych na przebieg urbanizacji w Polsce • przedstawia przestrzenne zróżnicowanie procesów urbanizacyjnych w Polsce na podstawie danych statystycznych • wyjaśnia, czym jest wskaźnik urbanizacji, i omawia jego zróżnicowanie w Polsce na podstawie danych statystycznych i mapy tematycznej • wymienia najludniejsze miasta Polski na podstawie danych statystycznych i wskazuje te miasta na mapie • omawia funkcje polskich miast i podaje ich przykłady • charakteryzuje zespoły miejskie i podaje przykłady aglomeracji • opisuje na przykładach układy urbanistyczne miast powstałych w różnych okresach historycznych • wyjaśnia, czym są inteligentne miasta, i podaje ich przykłady	PP XV.6 PR XV.4 PR XV.6	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. *Świat w liczbach* • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane z osadnictwem w Polsce • burza mózgów – rozwój miejskiej sieci osadniczej • dyskusja dydaktyczna – uwarunkowania współczesnych procesów urbanizacyjnych w Polsce • praca z tekstem podręcznika – wpływ przemian społeczno-gospodarczych na przebieg urbanizacji w Polsce • analiza danych statystycznych – przestrzenne zróżnicowanie procesów urbanizacyjnych w Polsce • analiza danych statystycznych i mapy tematycznej – wskaźnik urbanizacji i jego zróżnicowanie w Polsce • analiza danych statystycznych i mapy tematycznej – najludniejsze miasta Polski • dyskusja dydaktyczna – funkcje polskich miast i ich przykłady • praca z tekstem podręcznika – zespoły miejskie i przykłady aglomeracji • praca z tekstem podręcznika – układy urbanistyczne miast powstałych w różnych okresach historycznych • praca ze słownikiem geograficznym – inteligentne miasta i ich przykłady
46.	Życie w polskich miastach	• warunki i poziom życia w polskich miastach • *genius loci* miasta • gettoizacja przestrzeni miejskiej • skutki gettoizacji przestrzeni miejskiej • rewitalizacja podupadłych dzielnic miast • więzi mieszkańców z miastem • czynniki wpływające na zmianę miejsca zamieszkania	• opisuje czynniki warunkujące poziom życia w polskich miastach • charakteryzuje *genius loci* miasta • podaje przyczyny gettoizacji przestrzeni miejskiej • omawia skutki gettoizacji przestrzeni miejskiej • przedstawia działania związane z rewitalizacją podupadłych dzielnic miast • podaje przyczyny zróżnicowania poczucia więzi z miastem • omawia czynniki sprzyjające zmianie miejsca zamieszkania i te, które ją utrudniają	PR XV.4 PR XV.5 PR XV.6 PR XV.9	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. *Świat w liczbach* • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane z osadnictwem w Polsce • burza mózgów – czynniki warunkujące jakość życia w polskich miastach • praca z tekstem podręcznika – *genius loci* miasta • dyskusja dydaktyczna – przyczyny i skutki gettoizacji przestrzeni miejskiej • praca z tekstem podręcznika – działania związane z rewitalizacją podupadłych dzielnic miast • dyskusja dydaktyczna – przyczyny zróżnicowania poczucia więzi z miastem • dyskusja dydaktyczna – czynniki sprzyjające zmianie miejsca zamieszkania i te, które ją utrudniają

47.	Osadnictwo wiejskie w Polsce	• wiejska sieć osadnicza w Polsce i jej zróżnicowanie • typy wsi • demograficzne i społeczne przemiany na obszarach wiejskich • funkcjonalne i przestrzenne przemiany na obszarach wiejskich • strefa podmiejska • zalety i wady życia na wsi	• przedstawia zróżnicowanie wiejskiej sieci osadniczej w Polsce na podstawie mapy • charakteryzuje wybrane typy genetyczne kształtów wsi w Polsce • określa przyczyny zmian w osadnictwie wiejskim w Polsce • przedstawia demograficzne i społeczne przemiany na obszarach wiejskich • opisuje funkcjonalne i przestrzenne przemiany na obszarach wiejskich • wymienia cechy strefy podmiejskiej • opisuje wady i zalety życia na wsi	PR XV.4	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. *Świat w liczbach* • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane z osadnictwem w Polsce • analiza mapy tematycznej – zróżnicowanie wiejskiej sieci osadniczej w Polsce • praca z tekstem podręcznika – typy genetyczne kształtów wsi w Polsce • dyskusja dydaktyczna – przyczyny zmian w osadnictwie wiejskim w Polsce • dyskusja dydaktyczna – demograficzne i społeczne przemiany na obszarach wiejskich • dyskusja dydaktyczna – funkcjonalne i przestrzenne przemiany na obszarach wiejskich • burza mózgów – cechy strefy podmiejskiej • dyskusja dydaktyczna – negatywne skutki rozwoju strefy podmiejskiej • portfolio – wady i zalety życia na wsi
48.	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału *Ludność i urbanizacja w Polsce* Test sprawdzający (Generator testów i sprawdzianów)				
V. Gospodarka Polski					
49. 50.	Warunki rozwoju rolnictwa w Polsce	• ola rolnictwa w polskiej gospodarce • rzyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce • egionalne zróżnicowanie przyrodniczych warunków rozwoju rolnictwa • ozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa • ierunki przemian strukturalnych w polskim rolnictwie	• mawia rolę rolnictwa w polskiej gospodarce • pisuje przyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce • mawia regionalne zróżnicowanie przyrodniczych warunków rozwoju rolnictwa na podstawie mapy • mawia pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa w Polsce na podstawie danych statystycznych • mawia regionalne zróżnicowanie pozaprzyrodniczych czynników rozwoju rolnictwa na podstawie mapy • ymienia obszary o najkorzystniejszych warunkach rozwoju rolnictwa w Polsce • nalizuje wpływ warunków przyrodniczych i czynników pozaprzyrodniczych na możliwości przemian strukturalnych w polskim rolnictwie	PP XV.7	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane z rolnictwem • burza mózgów – rola rolnictwa w polskiej gospodarce • analiza map tematycznych – przyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce • analiza mapy tematycznej – regionalne zróżnicowanie przyrodniczych warunków rozwoju rolnictwa w Polsce • analiza danych statystycznych i map – pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa w Polsce • dyskusja dydaktyczna – obszary o najkorzystniejszych warunkach rozwoju rolnictwa w Polsce • praca z tekstem podręcznika – wpływ warunków przyrodniczych i czynników pozaprzyrodniczych na możliwości przemian strukturalnych w polskim rolnictwie

51.	Rolnictwo ekologiczne w Polsce	• olnictwo ekologiczne • echy rolnictwa ekologicznego w Polsce • ozwój rolnictwa ekologicznego w Polsce • różnicowanie rozmieszczenia gospodarstw ekologicznych w Polsce • rodukcja w gospodarstwach ekologicznych • ele certyfikacji żywności ekologicznej i nadzoru jej produkcji w Polsce • znakowanie żywności ekologicznej • ywność ekologiczna • naczenie rolnictwa ekologicznego w dobie zmian klimatu	• wyjaśnia pojęcie rolnictwa ekologicznego • podaje cechy rolnictwa ekologicznego w Polsce • przedstawia pozytywne i negatywne skutki rozwoju rolnictwa ekologicznego • przedstawia rozwój rolnictwa ekologicznego w Polsce po przystąpieniu naszego kraju do UE • opisuje zmiany liczby gospodarstw ekologicznych w Polsce • omawia zróżnicowanie rozmieszczenia gospodarstw ekologicznych w Polsce • omawia strukturę ekologicznych użytków rolnych • wskazuje cele certyfikacji żywności ekologicznej i nadzoru jej produkcji w Polsce • przedstawia i rozpoznaje oznakowanie żywności ekologicznej • wymienia cechy żywności ekologicznej • omawia znaczenie rolnictwa ekologicznego w dobie zmian klimatu • uzasadnia potrzebę kontrolowania gospodarstw produkujących żywność ekologiczną	PP XV.8 PP XV.9	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane z rolnictwem • praca z tekstem podręcznika – rolnictwo ekologiczne • dyskusja dydaktyczna – cechy systemu rolnictwa ekologicznego w Polsce • dyskusja dydaktyczna – rozwój rolnictwa ekologicznego w Polsce po przystąpieniu do UE • praca z tekstem podręcznika i danymi statystycznymi – zmiany liczby gospodarstw ekologicznych w Polsce • praca z mapą tematyczną – przestrzenne rozmieszczenie gospodarstw ekologicznych w Polsce • dyskusja dydaktyczna – struktura ekologicznych użytków rolnych • praca z tekstem podręcznika – cele certyfikacji żywności ekologicznej i nadzoru jej produkcji w Polsce • praca z tekstem podręcznika – oznakowanie żywności ekologicznej • mapa mentalna – cechy żywności ekologicznej • dyskusja dydaktyczna – znaczenie rolnictwa ekologicznego w dobie zmian klimatu

52. 53.	Przemiany przemysłu w Polsce	• przemysł w Polsce do II wojny światowej • socjalistyczna industrializacja • przyczyny i charakter przemian strukturalnych w polskim przemyśle po 1989 r. • skutki przemian strukturalnych w polskim przemyśle • miejsce Polski w światowej produkcji przemysłowej • perspektywy rozwoju przemysłu w Polsce	• przedstawia rozwój i strukturę polskiego przemysłu do II wojny światowej • opisuje cechy socjalistycznej gospodarki • podaje przyczyny przemian strukturalnych w polskim przemyśle po 1989 r. • przedstawia charakter przemian strukturalnych w polskim przemyśle po 1989 r. • wyjaśnia skutki przemian strukturalnych w polskim przemyśle po 1989 r. • określa miejsce Polski w światowej produkcji przemysłowej na podstawie danych statystycznych • przedstawia perspektywy rozwoju przemysłu w Polsce • ocenia wpływ przystąpienia Polski do UE na rozwój przemysłu w kraju	PP XV.10	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane z polskim przemysłem • praca z tekstem podręcznika – rozwój i struktura polskiego przemysłu do II wojny światowej • dyskusja dydaktyczna – cechy socjalistycznej gospodarki • dyskusja dydaktyczna – przyczyny przemian strukturalnych w polskim przemyśle po 1989 r. • praca z tekstem podręcznika – charakter przemian strukturalnych w polskim przemyśle po 1989 r. • burza mózgów – skutki przemian strukturalnych w przemyśle Polski po 1989 r. • analiza danych statystycznych – miejsce Polski w światowej produkcji przemysłowej • analiza SWOT – perspektywy rozwoju przemysłu w Polsce
54.	Przemysł zaawansowanych technologii w Polsce	• ozwój przemysłu high-tech w Polsce • zynniki lokalizacji przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce • ozmieszczenie przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce • ziały przemysłu high-tech • ziałalność badawczo-rozwojowa w Polsce • erspektywy rozwoju przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce	• wymienia i charakteryzuje czynniki decydujące o lokalizacji przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce • przedstawia uwarunkowania rozwoju przemysłu high-tech w Polsce • przedstawia rozmieszczenie ośrodków przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce • ymienia najważniejsze działy przemysłu high-tech w Polsce • omawia znaczenie działalności badawczo-rozwojowej w rozwoju przemysłu high-tech • porównuje wydatki na działalność badawczo-rozwojową w Polsce z innymi krajami UE • przedstawia hipotezy dotyczące perspektyw rozwoju przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce na podstawie źródeł informacji • omawia działalność parku naukowo-technologicznego na przykładzie Pomorskiego Parku Naukowo-Technologicznego Gdynia	PP XV.11	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane z gospodarką • burza mózgów – uwarunkowania rozwoju przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce • praca z tekstem podręcznika – czynniki decydujące o lokalizacji przemysłu high-tech w Polsce • dyskusja dydaktyczna – cechy przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce • analiza mapy tematycznej – rozmieszczenie ośrodków przemysłu high-tech w Polsce • burza mózgów – najważniejsze działy przemysłu high-tech w Polsce • dyskusja dydaktyczna – znaczenie działalności badawczo-rozwojowej w rozwoju przemysłu high-tech • analiza różnych źródeł informacji – hipotezy dotyczące perspektyw rozwoju przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce

55. 56.	Transport w Polsce	• zmiany w polskim transporcie w XX i XXI w. • przyczyny zmian w polskim transporcie • transport samochodowy • transport kolejowy • transport kolejowy i samochodowy w Polsce oraz w Unii Europejskiej • transport wodny śródlądowy • transport lotniczy • transport przesyłowy • główne węzły i terminale transportowe w Polsce	• wymienia rodzaje transportu funkcjonujące w Polsce • omawia zmiany zachodzące w polskim transporcie w XX i XXI w. • podaje przyczyny zmian w polskim transporcie w ostatnich trzech dekadach • opisuje rozwój transportu samochodowego w Polsce • opisuje zróżnicowanie gęstości dróg kołowych według województw oraz przebieg autostrad i dróg ekspresowych • omawia zróżnicowanie sieci kolejowej w Polsce • podaje przyczyny nierównomiernej gęstości sieci kolejowej na podstawie mapy • ocenia poziom rozwoju transportu kolejowego w Polsce • przedstawia lokalizację sieci tramwajowych oraz systemu metra w Polsce • porównuje poziom rozwoju transportu kolejowego i transportu samochodowego w Polsce z poziomem rozwoju transportu kolejowego i transportu samochodowego w Unii Europejskiej • omawia czynniki wpływające na rozwój transportu śródlądowego w Polsce • przedstawia perspektywy rozwoju żeglugi śródlądowej w Polsce • wymienia główne polskie porty lotnicze • charakteryzuje transport lotniczy w Polsce • omawia transport przesyłowy w Polsce • wymienia i wskazuje na mapie główne węzły i terminale transportowe w Polsce oraz omawia ich znaczenie dla gospodarki kraju	PP XIV.7 PP XV.12	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane z transportem • praca z tekstem podręcznika – zmiany zachodzące w polskim transporcie w XX i XXI w. • dyskusja dydaktyczna – przyczyny zmian w polskim transporcie w ostatnich trzech dekadach • dyskusja dydaktyczna – rozwój transportu samochodowego w Polsce • praca z mapą tematyczną – zróżnicowanie gęstości dróg kołowych według województw • dyskusja dydaktyczna – sieć kolejowa w Polsce • dyskusja dydaktyczna – poziom rozwoju transportu kolejowego w Polsce • praca z mapą tematyczną – lokalizacja sieci tramwajowych oraz systemu metra w Polsce • analiza danych statystycznych – porównanie poziomu rozwoju transportu kolejowego i transportu samochodowego w Polsce z poziomem rozwoju transportu kolejowego i transportu samochodowego w Unii Europejskiej • praca z tekstem podręcznika – czynniki wpływające na rozwój transportu śródlądowego • dyskusja dydaktyczna – perspektywy rozwoju żeglugi śródlądowej w Polsce • praca z tekstem podręcznika – charakterystyka transportu lotniczego w Polsce • praca z tekstem podręcznika – charakterystyka transportu przesyłowego w Polsce • dyskusja dydaktyczna – główne węzły i terminale transportowe w Polsce i ich znaczenie dla gospodarki kraju

57.	Gospodarka morska Polski	• olska flota handlowa • olskie porty handlowe i pasażerskie • ozwój żeglugi promowej na Bałtyku • rzemysł stoczniowy w Polsce • olskie rybołówstwo morskie • olskie porty rybackie • ożliwości rozwoju gospodarki morskiej Polski	• wymienia rodzaje działalności gospodarczej zaliczane do gospodarki morskiej • omawia stan polskiej floty handlowej na podstawie danych statystycznych • przedstawia obroty ładunkowe w polskich portach morskich na podstawie danych statystycznych • wskazuje na mapie główne porty handlowe i pasażerskie na polskim wybrzeżu • wymienia grupy ładunkowe, w których przeładunku specjalizują się poszczególne porty morskie • ocenia szanse i zagrożenia rozwoju polskiej żeglugi promowej na Bałtyku • przedstawia przemiany zachodzące w polskim przemyśle stoczniowym • ocenia możliwości rozwoju przemysłu stoczniowego w Polsce • przedstawia stan i perspektywy rozwoju polskiego rybołówstwa • wskazuje na mapie główne porty rybackie na polskim wybrzeżu • dyskutuje na temat możliwości rozwoju gospodarki morskiej Polski na podstawie materiałów źródłowych	PP XV.12 PP XVI.2	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane z gospodarką morską • analiza danych statystycznych – stan polskiej floty handlowej • analiza danych statystycznych – udział polskich portów handlowych w obrotach ładunkowych • praca z mapą ogólnogeograficzną – główne porty handlowe na polskim wybrzeżu • analiza SWOT – szanse i zagrożenia rozwoju polskiej żeglugi promowej na Bałtyku • dyskusja dydaktyczna – przemiany w przemyśle stoczniowym w Polsce • dyskusja dydaktyczna – możliwości rozwoju przemysłu stoczniowego w Polsce • poster – stan i perspektywy rozwoju polskiego rybołówstwa • dyskusja dydaktyczna i praca z materiałami źródłowymi – możliwości rozwoju gospodarki morskiej Polski

58.	Walory turystyczne Polski	• walory przyrodnicze i walory kulturowe jako czynniki sprzyjające rozwojowi turystyki w Polsce • główne obszary turystyczne Polski • infrastruktura turystyczna w Polsce • polskie obiekty na *Liście światowego dziedzictwa UNESCO* • obiekty stanowiące dziedzictwo kulturowe Polski znajdujące się w wybranym regionie lub na wybranym szlaku turystycznym • projekt trasy wycieczki turystycznej	• przedstawia i ocenia walory przyrodnicze oraz walory kulturowe sprzyjające rozwojowi turystyki w Polsce • wymienia główne obszary turystyczne Polski • analizuje stan infrastruktury turystycznej w Polsce • przedstawia polskie obiekty znajdujące się na *Liście światowego dziedzictwa UNESCO* • prezentuje wartości obiektów stanowiących dziedzictwo kulturowe Polski na przykładzie wybranego regionu lub szlaku turystycznego • projektuje trasę wycieczki uwzględniającą atrakcje turystyczne w wybranej miejscowości lub w wybranym regionie z wykorzystaniem mapy i odbiornika GPS	PP XV.13 PP XV.14	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane z turystyką • mapa mentalna – walory przyrodnicze i walory kulturowe sprzyjające rozwojowi turystyki w Polsce • dyskusja dydaktyczna – główne obszary turystyczne Polski • analiza mapy tematycznej – polskie obiekty na *Liście światowego dziedzictwa UNESCO* • praca z materiałami źródłowymi – obiekty stanowiące dziedzictwo kulturowe Polski znajdujące się w wybranym regionie lub na wybranym szlaku turystycznym • praca z materiałami źródłowymi, mapą i odbiornikiem GPS – propozycja trasy wycieczki turystycznej uwzględniającej atrakcje turystyczne w wybranej miejscowości lub w wybranym regionie
59.	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału *Gospodarka Polski* Test sprawdzający (Generator testów i sprawdzianów)				
VI. Stan środowiska i jego ochrona w Polsce					

60. 61.	Stan środowiska w Polsce	• stan środowiska przyrodniczego w Polsce • zanieczyszczenie powietrza w Polsce • przyczyny zanieczyszczenia powietrza • zanieczyszczenie wód w Polsce • degradacja gleb • produkcja odpadów • monitorowanie stanu środowiska przyrodniczego w Polsce • stan środowiska w regionie, w którym mieszka uczeń	• omawia stan środowiska przyrodniczego w Polsce i jego zmiany w XX i XXI w. • podaje przyczyny zmniejszania się emisji zanieczyszczeń powietrza w Polsce • wymienia rodzaje i przyczyny zanieczyszczeń powietrza • podaje przyczyny zanieczyszczeń wód • wskazuje różnice w składzie ścieków przemysłowych i ścieków komunalnych • wymienia przyczyny degradacji gleb • wymienia rodzaje odpadów stanowiących zagrożenie dla środowiska • analizuje produkcję odpadów przemysłowych i komunalnych w Polsce • prezentuje zadania instytucji powołanych do oceny stanu środowiska • zdobywa informacje dotyczące szkód w środowisku i zanieczyszczeń powierzchni ziemi w swoim regionie • dokonuje analizy stanu środowiska w Polsce i w swoim regionie oraz przedstawia wnioski z tej analizy na podstawie danych statystycznych i aplikacji GIS	PP XIV.10 PP XIV.11	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane z ochroną środowiska • analiza danych statystycznych – stan środowiska przyrodniczego w Polsce i jego zmiany w XX i XXI w. • burza mózgów – źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego w Polsce • analiza wykresu – wielkość emisji ważniejszych zanieczyszczeń powietrza w Polsce • dyskusja dydaktyczna – przyczyny zanieczyszczeń wód • analiza mapy tematycznej – produkcja odpadów przemysłowych i komunalnych w Polsce według województw • dyskusja dydaktyczna – przyczyny degradacji gleb • dyskusja dydaktyczna – zadania instytucji powołanych do oceny stanu środowiska • analiza różnych źródeł informacji – szkody w środowisku i zanieczyszczenia powierzchni ziemi w regionie, w którym mieszka uczeń

62. 63.	Ochrona środowiska przyrodniczego w Polsce	• motywy ochrony przyrody w Polsce • działania na rzecz ochrony przyrody podejmowane w Polsce • formy ochrony przyrody w Polsce • parki narodowe w Polsce • obszary chronione oraz indywidualne formy ochrony przyrody • gatunki chronione w Polsce • restytucja gatunków • międzynarodowe formy ochrony przyrody • działania na rzecz ochrony środowiska, które mogą być podejmowane przez każdego człowieka • ormy ochrony przyrody w internecie	• wyjaśnia, dlaczego należy chronić środowisko przyrodnicze • prezentuje przykłady działań na rzecz ochrony przyrody podejmowane w Polsce • przedstawia formy ochrony przyrody w Polsce oraz ich rozmieszczenie • wymienia parki narodowe w Polsce i opisuje ich walory środowiskowe • opisuje rodzaje obszarów chronionych oraz indywidualne formy ochrony przyrody w Polsce • wymienia przykłady gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową • wyjaśnia, na czym polegają restytucja gatunków i reintrodukcja • przedstawia międzynarodowe formy ochrony przyrody • podaje przykłady działań na rzecz ochrony środowiska, które mogą być podejmowane przez każdego człowieka • znajduje w internecie informacje dotyczące form ochrony przyrody w Polsce	PP XIV.11	• podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • albumy, czasopisma, leksykony, encyklopedie, słowniki, postery, fotografie związane z ochroną środowiska • dyskusja dydaktyczna – potrzeba ochrony środowiska przyrodniczego w Polsce • burza mózgów – przykłady działań na rzecz ochrony środowiska w Polsce • praca z mapą tematyczną – formy ochrony przyrody w Polsce • praca z tekstem podręcznika – parki narodowe w Polsce i ich walory środowiskowe • dyskusja dydaktyczna – obszary chronione • dyskusja dydaktyczna – indywidualne formy ochrony przyrody • praca z tekstem podręcznika – przykłady gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową • praca z tekstem podręcznika – restytucja gatunków • dyskusja dydaktyczna – przykłady działań podejmowanych w ramach międzynarodowych formy ochrony przyrody • analiza informacji zamieszczonych w internecie – walory wybranego obszaru chronionego lub obiektu objętego ochroną indywidualną
64.	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału *Stan środowiska i jego ochrona w Polsce* Test sprawdzający (Generator testów i sprawdzianów)				
VII. Badania i obserwacje terenowe					

65. 66. 67.	Wpływ przedsiębiorstwa na najbliższe otoczenie	• pływ przedsiębiorstwa przemysłowego lub usługowego na środowisko przyrodnicze, rynek pracy, jakość życia ludności i rozwój gospodarczy najbliższego otoczenia	• przygotowuje się do prowadzenia badań terenowych, wybiera zakład usługowy lub przedsiębiorstwo będące przedmiotem badań • zbiera informacje o przedsiębiorstwie lub zakładzie usługowym • przygotowuje kwestionariusz wywiadu • przeprowadza wywiad z przedstawicielem przedsiębiorstwa na temat wpływu przedsiębiorstwa na otoczenie • zbiera informacje do analizy wpływu przedsiębiorstwa na środowisko geograficzne • analizuje zebrane informacje • przedstawia wyniki analiz i ocenia wpływ badanego przedsiębiorstwa na rozwój gospodarczy najbliższego otoczenia	PR XVI.1	• komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapa topograficzna najbliższej okolicy lub plan miasta • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne dotyczące regionu, w którym mieszka uczeń • karty pracy, kwestionariusze wywiadu • dokumentacja obserwacji • artykuły i strony internetowe dotyczące poruszanej problematyki • zajęcia terenowe w najbliższym otoczeniu z wykorzystaniem danych pozyskanych z internetu oraz opracowanego kwestionariusza wywiadu • selekcjonowanie pozyskanych informacji i ich dokumentowanie (robienie zdjęć, sporządzanie notatek) • przedstawienie wyników analiz w formie prezentacji lub posteru
68. 69. 70.	Ocena dostępności i jakości usług w najbliższej okolicy	• ostępność i jakość wybranych usług (np. edukacyjnych, zdrowotnych, rekreacyjnych, handlowych) w najbliższej okolicy	• przygotowuje się do prowadzenia badań terenowych, wybiera rodzaj usług, które będą oceniane pod kątem dostępności i jakości • dokonuje wyboru obszaru badań • zbiera informacje do analizy dostępności usług – wykorzystuje źródła internetowe, dane statystyczne, mapy oraz dane uzyskane podczas obserwacji w terenie • przygotowuje kwestionariusz ankiety • opracowuje wyniki ankiety • przedstawia wyniki i wnioski z badań, dokonuje całościowej analizy zebranych informacji	PR XVI.2	• komputer z dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapa topograficzna najbliższej okolicy lub plan miasta • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne dotyczące regionu, w którym mieszka uczeń • karty pracy, kwestionariusze ankiety • dokumentacja obserwacji • artykuły i strony internetowe dotyczące poruszanej problematyki • zajęcia terenowe z wykorzystaniem różnych źródeł informacji – aplikacji Mapy Google, Google Earth, danych statystycznych GUS, danych z urzędu miasta lub urzędu gminy, planu miasta, mapy topograficznej • przygotowanie kwestionariusza ankiety, zebranie informacji i ich analiza • przedstawienie wyników i wniosków z badań w formie pracy pisemnej
71. 72.	Czynniki kształtujące poziom bezrobocia na lokalnym rynku pracy	• zynniki kształtujące bezrobocie na lokalnym rynku pracy w miejscowości lub gminie, w której mieszka uczeń, i porównanie jego poziomu z poziomem bezrobocia w całej Polsce	• dokonuje wyboru obszaru badań • zbiera dane statystyczne dotyczące bezrobocia na lokalnym rynku pracy z wykorzystaniem internetu (publikacje GUS i powiatowego urzędu pracy) oraz porównuje je z danymi statystycznymi dla województwa i całego kraju • zbiera informacje dotyczące sytuacji na lokalnym rynku pracy podczas badań terenowych • analizuje zebrane informacje • przedstawia wyniki i wnioski z badań, identyfikuje czynniki kształtujące poziom bezrobocia w swoim regionie	PR XVI.3	• komputer z dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne dotyczące regionu, w którym mieszka uczeń • karty pracy, kwestionariusze wywiadu • artykuły i strony internetowe dotyczące poruszanej problematyki • analiza danych statystycznych dotyczących bezrobocia na lokalnym rynku pracy • badania terenowe – przeprowadzenie wywiadu z pracownikiem powiatowego urzędu pracy lub urzędu gminy • analiza zebranych informacji i przedstawienie wyników badań z wykorzystaniem wykresów i tabel

73. 74.	Główne funkcje terenu wokół szkoły i ocena jego zagospodarowania	• unkcje i ocena zagospodarowania terenu wokół szkoły	• dokonuje obserwacji terenu wokół szkoły i rozpoznaje elementy krajobrazu, sporządza dokumentację fotograficzną oraz notatki • dokonuje analizy zagospodarowania terenu wokół szkoły i wyróżnia jego główne funkcje • sporządza plan zagospodarowania przestrzennego terenu wokół szkoły wraz z wyróżnionymi wcześniej funkcjami • przedstawia wnioski z badań	PR XVI.4	• komputer z dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapa topograficzna terenu wokół szkoły lub plan miasta • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne dotyczące regionu, w którym mieszka uczeń • karty pracy • obserwacje terenowe z wykorzystaniem mapy topograficznej terenu wokół szkoły lub planu miasta • sporządzenie uproszczonego planu z wykorzystaniem dokumentacji fotograficznej, notatki lub aplikacji, np. Mapy Google czy Google Earth • analiza zagospodarowania terenu wokół szkoły i wyróżnienie jego funkcji na podstawie planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości dostępnego na stronie urzędu miasta lub urzędu gminy • graficzne przygotowanie planu zagospodarowania przestrzennego terenu wokół szkoły • zebranie informacji dotyczących oceny zagospodarowania terenu wokół szkoły dzięki przeprowadzeniu wywiadów lub ankiet z kolegami lub mieszkańcami • prezentacja wniosków z badania
75. 76.	Struktura użytkowania gruntów w moim regionie	• truktura użytkowania gruntów rolnych na terenach wiejskich lub gruntów zabudowanych i zurbanizowanych na terenach miejskich w regionie, w którym mieszka uczeń	• dokonuje wyboru przedmiotu badań • zbiera informacje do analizy struktury użytkowania gruntów rolnych lub gruntów zabudowanych i zurbanizowanych • opisuje i analizuje strukturę użytkowania gruntów rolnych lub gruntów zabudowanych i zurbanizowanych na przykład na podstawie danych statystycznych z BDL • analizuje oraz wyjaśnia strukturę użytkowania gruntów rolnych lub gruntów zabudowanych i zurbanizowanych • prezentuje zebrane dane i przedstawia wnioski	PR XVI.5	• komputer z dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne dotyczące regionu, w którym mieszka uczeń • karty pracy • artykuły i strony internetowe dotyczące poruszanej problematyki • analiza użytkowania gruntów rolnych lub gruntów zabudowanych i zurbanizowanych na podstawie źródeł informacji – Banku Danych Lokalnych, danych z wydziałów geodezji i kartografii w urzędach powiatowych lub miejskich, aplikacji internetowych, takich jak Geoportal, Mapy Google, Google Earth, oraz zdjęć lotniczych i obserwacji w terenie • opracowanie danych statystycznych pod kątem analizy struktury użytkowania gruntów rolnych lub gruntów zabudowanych i zurbanizowanych oraz jej wyjaśnienie na podstawie mapy glebowo-rolniczej • prezentacja zebranych danych

77. 78. 79.	Zmiany układu przestrzennego i wyglądu zabudowy w mojej miejscowości	• miany układu przestrzennego i wyglądu zabudowy wybranego terenu w miejscowości, w której mieszka uczeń	• dokonuje wyboru obszaru badań i określa przedmiot badań • zbiera informacje do analizy z różnych źródeł informacji dostępnych w internecie • dokonuje analizy układu przestrzennego i zabudowy wybranego obszaru • formułuje wnioski i prezentuje wyniki analiz	PR XVI.6	• komputer z dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne dotyczące regionu, w którym mieszka uczeń • karty pracy • dokumentacja obserwacji • artykuły i strony internetowe dotyczące poruszanej problematyki • zbieranie informacji w celu wyjaśnienia zmian w układzie przestrzennym i wyglądzie zabudowy na wybranym obszarze z wykorzystaniem aplikacji Google Maps, Google Earth, Google Pro, serwisu Narodowego Instytutu Dziedzictwa i repozytorium cyfrowego Biblioteki Narodowej • przygotowanie analizy układu przestrzennego i zabudowy wybranego obszaru na podstawie zdjęć z różnych okresów i planów archiwalnych • prezentacja wyników analiz przeprowadzonych na podstawie obserwacji terenowych oraz współczesnych i archiwalnych zdjęć w tabeli porównawczej
80. 81. 82.	Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	• ele rewitalizacji zdegradowanych obszarów zurbanizowanych i poprzemysłowych na wybranym przykładzie • ziałania rewitalizacyjne w miejscowości, w której mieszka uczeń	• określa cele rewitalizacji obszarów • zbiera informacje na temat pomyślnie przeprowadzonej rewitalizacji obszarów zdegradowanych, np. zurbanizowanych lub poprzemysłowych • dokonuje wyboru obszaru wymagającego rewitalizacji • identyfikuje problemy występujące na wybranym obszarze • przedstawia propozycje działań rewitalizacyjnych na wybranym obszarze	PR XVI.7	• komputer z dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapa topograficzna terenu wokół szkoły lub plan miasta • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne dotyczące regionu, w którym mieszka uczeń • karty pracy • dokumentacja obserwacji • artykuły i strony internetowe dotyczące poruszanej problematyki • wyszukiwanie informacji związanych z rewitalizacją zdegradowanych obszarów zurbanizowanych lub poprzemysłowych w wybranej miejscowości regionu, w którym mieszka uczeń, na stronach internetowych urzędu miasta lub urzędu gminy • zidentyfikowanie problemów występujących na wybranym obszarze dzięki obserwacjom bezpośrednim i wywiadom z mieszkańcami • przedstawianie działań rewitalizacyjnych w miejscowości, w której mieszka uczeń, i ich prezentacja w formie posteru lub folderu
83. 84.	Moja miejscowość – analiza SWOT	• naliza mocnych i słabych stron miejscowości lub dzielnicy dużego miasta	• dokonuje wyboru obszaru badań • określa zakres analizy SWOT • zbiera informacje do analizy • przedstawia wyniki analizy SWOT dla wybranej miejscowości	PR XVI.8	• komputer z dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapa topograficzna terenu wokół szkoły lub plan miasta • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne dotyczące regionu, w którym mieszka uczeń • artykuły i strony internetowe dotyczące poruszanej problematyki • określenie obszaru i przedmiotu badań z wykorzystaniem analizy SWOT • uzyskanie informacji do analizy ze stron urzędów gminy lub miasta, z serwisu BDL oraz dzięki obserwacjom w terenie, ankietom i wywiadom ze społecznością lokalną • przedstawienie wyników analizy SWOT dla wybranej miejscowości